MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI BOLALARNI CHINIQTIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Ibragimova Gulsanam Anvarovna
Guliston davlat pedagogika instituti
“Maktabgacha ta’lim va boshlang‘ich ta’lim metodikasi”
kafedrasi magistranti
e-mail:gulcehraibragimova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalarni chiniqtirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va imkoniyatlari muhokama qilinadi. Jismoniy faollik va sog‘lom turmush tarzini rivojlantirishda yangi pedagogik texnologiyalarning o‘rni, virtual haqiqat, mobil ilovalar va interaktiv qurilmalarning maktabgacha ta’lim muassasalarida qo‘llanilishi masalalari yoritilgan. Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni qo‘llashda ehtiyotkorlik va o‘qituvchilarni malakasini oshirish zarurligi ham ko‘rsatilgan. Maqola ta’lim jarayonida texnologiyalarning samarali foydalanishiga qaratilgan yondashuvlarni taklif etadi.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, innovatsion texnologiyalar, jismoniy rivojlanish, interaktiv qurilmalar, virtual haqiqat, mobil ilovalar, bolalarni chiniqtirish, pedagogik texnologiyalar.

Abstract. This article discusses the importance and potential of using innovative technologies to strengthen the health and physical development of preschool-aged children. It highlights the role of new pedagogical technologies in promoting physical activity and a healthy lifestyle, focusing on the use of virtual reality, mobile applications, and interactive devices in early childhood education. The article also emphasizes the need for cautious use of these technologies and the importance of improving the qualifications of educators. It proposes strategies for the effective integration of technology into the educational process.

Keywords: preschool education, innovative technologies, physical development, interactive devices, virtual reality, mobile applications, child strengthening, pedagogical technologies.

Maktabgacha ta’lim — bu bolalarning hayotidagi muhim bosqich bo‘lib, ularning jismoniy, aqliy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Shu davrda bolaning tanasini chiniqtirish, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, jismoniy faollikni oshirish juda katta ahamiyatga ega. Bularning barchasini amalga oshirishda innovatsion texnologiyalarning roli tobora ortib bormoqda. Bugungi kunda maktabgacha ta’lim muassasalarida foydalaniladigan yangi pedagogik texnologiyalar bolalarning jismoniy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi, ularni chiniqtirish jarayonini samarali va qiziqarli tarzda tashkil etadi [1].

Maktabgacha ta’lim yoshidagi bolalar jismoniy rivojlanish, aqliy faollik, ruhiy holat va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishda juda muhim bosqichda bo‘ladi. Shu sababli, bolalarning ta’limi va tarbiyasida zamonaviy innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning ahamiyati ortib bormoqda. Innovatsion texnologiyalar yordamida bolalar uchun ta’lim jarayonini yanada qiziqarli, samarali va ta'sirli qilish mumkin.

Innovatsion texnologiyalar quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi [2]:

- **Pedagogik jarayonni yanada interaktiv qilish**: Interaktiv ta’lim qurilmalari, sensorli ekranlar, kompyuter o‘yinlari va virtual haqiqat texnologiyalari bolalar bilan samarali ishlashga yordam beradi.
- **Bolalar uchun yangi o‘yin shakllarini joriy etish**: Mobil ilovalar va kompyuter o‘yinlari yordamida bolalar o‘yin orqali o‘rganishadi, bu esa ularning faolligini oshiradi va yangi bilimlarni o‘zlashtirish jarayonini qiziqarli qiladi.
- **Jismoniy faollikni oshirish**: Bolalar uchun mo‘ljallangan interaktiv qurilmalar yordamida jismoniy faollikni oshirish, bolalarni chiniqtirish va sog‘lom turmush tarzini shakllantirish mumkin.

1-Jadval

Maktabgacha ta’limda innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning afzalliklari

Afzallik	Tavsif
Jismoniy rivojlanish	Sensorli ekranlar va interaktiv qurilmalar bolalar harakatini rivojlantirishga yordam beradi.
Aqliy faollikni oshirish	Mobil ilovalar orqali mantiqiy o‘yinlar va matematik mashqlar orqali bolalar aqliy faolligini oshiradi.
O‘rganish jarayonini qiziqarli qilish	Kompyuter o‘yinlari va virtual haqiqat texnologiyalari bolalarning qiziqishini oshiradi va ta’limni yanada interaktiv qiladi.
Tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etish	Innovatsion texnologiyalar yordamida bolalarga emotsional va ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi.

Jismoniy faollikni oshirish bolalar uchun juda muhim, chunki bu nafaqat sog‘lom turmush tarzini shakllantirishga, balki jismoniy rivojlanishni ham ta'minlashga yordam beradi. Innovatsion texnologiyalar yordamida bolalar uchun jismoniy tarbiya mashqlarini yanada qiziqarli va samarali qilish mumkin [3].

Texnologiyalar yordamida bolalarni jismoniy faollikka jalb qilishning asosiy yo‘llari:

1. **Interaktiv jismoniy tarbiya qurilmalari**: Bolalar uchun maxsus ishlab chiqilgan interaktiv qurilmalar (masalan, "Step Touch", "Smart Mat") bolalar uchun mashqlarni qiziqarli qiladi. Bu qurilmalar yordamida bolalar turli xil jismoniy mashqlarni to‘g‘ri bajarish va ularni o‘zlashtirishni o‘rganadilar [4].

2. **Virtual haqiqat (VR) texnologiyalari**: VR texnologiyalari orqali bolalar sport musobaqalarida ishtirok etish, yangi sport turlarini o‘rganish va jismoniy mashqlarni virtual ravishda bajarish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

3. **Mobil ilovalar va gamifikatsiya**: Jismoniy faollikni oshirish uchun mobil ilovalar orqali turli xil interaktiv o‘yinlar va mashqlarni bajarish mumkin. Bu o‘yinlar bolalarni musobaqalarda ishtirok etishga rag‘batlantiradi va ularni faol bo‘lishga undaydi.

2-Jadval

Jismoniy faollikni oshirishda innovatsion texnologiyalarni qo‘llash usullari

Texnologiya	Tavsif
Interaktiv qurilmalar	"Step Touch" kabi qurilmalar orqali bolalar jismoniy mashqlarni o‘rganishadi.
Virtual haqiqat (VR)	VR texnologiyalari orqali bolalar sport musobaqalarida ishtirok etishadi va jismoniy mashqlarni bajarayotganda yangi hissiyotlar bilan tanishadilar.
Mobil ilovalar	"Fitbit" yoki "Nike Training" kabi ilovalar bolalarning jismoniy faolligini kuzatib boradi va mashqlarni bajarishda yordam beradi.
Gamifikatsiya	O‘yinlar orqali bolalar uchun jismoniy mashqlarni yanada qiziqarli va musobaqaviy qilish imkoniyatini yaratadi.

Innovatsion texnologiyalar bolalarning psixologik rivojlanishida ham muhim rol o‘ynaydi. Bu texnologiyalar bolalarga o‘zlarining emotsional holatlarini ifoda etish, ijtimoiy aloqalarni o‘rnatish va boshqa ruhiy ko‘nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi.

Innovatsion texnologiyalarning psixologik rivojlanishdagi roli:

1. **Kognitiv rivojlanish**: Mantiqiy o‘yinlar va matematik ilovalar bolalar uchun aqliy qobiliyatlarni rivojlantiradi. Misol uchun, "Lumosity" ilovasi bolalar uchun aqliy mashqlarni taqdim etadi va ularni har xil kognitiv faoliyatlarga jalb qiladi [5].

2. **Ijtimoiy o‘zaro aloqalar**: Virtual aloqalar va interaktiv o‘yinlar bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi, chunki ular o‘zaro hamkorlik, jamoada ishlash va boshqalarga yordam berishni o‘rganadilar.

3. **Emotsional rivojlanish**: Bolalar uchun mo‘ljallangan interaktiv hikoyalar va video materiallar, ularning hissiy intellektini rivojlantirishga yordam beradi. Misol uchun, "Emo Adapto" ilovasi bolalarga emotsional holatlarni tushunishga yordam beradi.

3-Jadval

Innovatsion texnologiyalarning psixologik rivojlanishdagi roli

Texnologiya	Psixologik rivojlanishdagi roli
Mantiqiy o‘yinlar	Aqliy faoliyatni rivojlantiradi va bolalarni kognitiv qobiliyatlarni oshirishga undaydi.
Virtual aloqalar	Bolalar uchun ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi.
Interaktiv hikoyalar	Bolalarning emotsional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi va hissiy intellektni oshiradi.
Mobil ilovalar	Bolalarning ijtimoiy va hissiy holatlarini kuzatib, ularni yaxshilashga yordam beradi.

Innovatsion texnologiyalarni maktabgacha ta’limda muvaffaqiyatli qo‘llash uchun o‘qituvchilarni malakasini oshirish zarur. Zamonaviy o‘qituvchilar texnologiyalarni ta’lim jarayonida samarali qo‘llay olishlari kerak [6].

Innovatsion texnologiyalarni maktabgacha ta’limda qo‘llash bolalarning jismoniy va psixologik rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi. Interaktiv ta’lim qurilmalari, virtual haqiqat, mobil ilovalar va boshqa texnologiyalar yordamida bolalarga qiziqarli va samarali tarzda ta’lim berish mumkin. Biroq, bu texnologiyalarni jismoniy va psixologik salomatlikni ta'minlash maqsadida ehtiyotkorlik bilan ishlatish zarur. Shu bilan birga, o‘qituvchilarni yangi texnologiyalarni qo‘llashda malakali tayyorlash ham alohida ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Xo‘jaeva, G. (2020). Maktabgacha ta’limda innovatsion texnologiyalar. Tashkent: Fan va ta’lim.
2. Karimov, B. (2019). Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. Tashkent: Ma'naviyat va ma'rifat.
3. Salomova, R. (2021). Bolalarni jismoniy rivojlantirishda innovatsion usullar. Toshkent: O‘zbekiston milliy universiteti.
4. Djonson, M. (2020). Innovative Educational Technologies in Early Childhood Education. Cambridge University Press.
5. Perova, T. (2018). Intellektual rivojlanish va innovatsion texnologiyalar. Moskva: Pedagogika.
6. Uzunova, N. (2022). Maktabgacha ta’limda texnologiyalarni qo‘llash. Toshkent: Ilm-ziyo.